

Opetusministeriö

Viite Lausuntopyyntöne 1.3.2007, dnro 4/670/2007

Asia TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTELMÄN JA TEKIJÄNOIKEUSLAINSÄÄDÄNNÖN
KEHITTÄMINEN

Pyydettyinä lausuntona, joka koskee tekijänoikeusjärjestelmän arviointia ja tekijänoikeuslainsäädännön kehittämistä, erityisesti keskustelumuistion ”Tekijänoikeuden suuntaviivoja” pohjalta, Kansallisarkisto esittää seuraavaa.

Arkistoaineistoja säilyttävien laitosten toiminnan kannalta, erityisesti niiden säilyttämien sekä analogisessa että sähköisessä muodossa olevien aineistojen säilymisen ja käytettävyyden varmistamisen kannalta, tekijänoikeuslaki nykyisessä muodossaan on erittäin toimiva ja tarpeellinen. Tämän vuoksi Kansallisarkisto pitää tärkeänä, että niitä tekijänoikeuden rajoituksia, jotka sisältyvät lakiin, erityisesti pykäliin 16, 16a ja 16e, ei ryhdytä supistamaan tekijänoikeuslainsäädäntöä kehitettäessä. Muistiorganisaatioina toimivien arkistojen, kirjastojen ja museoiden toiminnan kannalta, niiden pyrkiessä säilyttämään ja pitämään saatavilla säilyttämiään aineistoja tulevaisuudessa hyvin pitkällä aikavälillä, lain 16 §:n muotoilulla on ratkaiseva merkitys sekä perinteisten paperille laadittujen ja digitaalisten asiakirja-aineistojen säilymisen turvaamisen että näiden aineistojen käytettävyyden kannalta. Tämä pykälä sisältää säännökset tekijänoikeuden rajoituksista, joiden nojalla arkistot sekä yleisölle avoimet kirjastot ja museot saavat valmistaa kappaleita omissa kokoelmissaan olevista teoksista. Pykälän sanamuoto antaa yleisen kappaleiden valmistamisoikeuden. Pykälän tulkinnan kannalta ovat sen perustelut HE:ssä, HE 28/2004 vp., aivan keskeisiä. Arkistojen kannalta on perustelujen toteamus, että kopiointi voi tapahtua millä tahansa tekniikalla, hyvin tärkeä. Sama koskee perustelujen toteamusta, että on sallittua valmistaa kappale digitaalisessa muodossa olevaan aineistoon sisältyvästä, aineiston käytön mahdollistavasta tietokoneohjelmasta tai sen osasta. Kansallisarkiston käsityksen mukaan nämä perustelujen kohdat tulisi pyrkiä sisällyttämään itse lakiin.

Itse tekijänoikeuslakiin tulisi niin ikään pyrkiä siirtämään lain 16 §:n perusteluihin sisältyvä toteamus, että pykälän säännösten mukaisesti valmistettuja teosten kappaleita saadaan käyttää myös 16a §:ssä säädetyllä tavalla, sillä arkistojen mutta myös kirjastojen toiminnan ja niiden tutkimustoimintaa palvelevan asiakaspalvelun kannalta tämä toteamus on erittäin merkityksellinen, koska se poistaa 16 §:ssä sallittujen kopioiden käyttöön liittyvät tulkinnanvaraisuudet.

Tekijänoikeuslakia kehitettäessä tulisi jatkossa jatkuvasti kiinnittää huomiota siihen, ettei syntyisi sellaisia lainsäädännöllisiä tilanteita, joissa ICT-teknologiaan ja ohjelmistoihin liittyvillä tekijänoikeuksilla tehtäisiin mahdottomaksi muistiorganisaatioissa säilytettävien analogisten ja digitaalisten aineistojen migraatio ja konvertointi uusiin teknisiin ja ohjelmistollisiin ympäristöihin.

Pääjohtaja Jussi Nuorteva

Arkistoneuvos Eljas Orrman